

Altı yaşlı ATASIZLIQ

Bu yazını başlamaq üçün təkəcə içimdə deyil, elə iş otağımda da xeyli var-gəl etdim. Necə dəyərli, ipucu tapmaq müşkülə düşmüşdü. Üstəlik telefon zəngləri, gəlib-gedənlərin düşüncələrimə yaratdığı problemlər və bir də içimdəki narahatçılıq demək olar ki, toparlanmağa imkan vermirdi. Birdən diqqətim yarpaqları azacıq бүзүmüş dibçəkdəki "Ana ürəyi" çəkdi. Bu da elə bil qiflın açarı oldu. Dilimdən yaddaşıma, yaddaşımdan ürəyimə... Və beləcə, bir də gördüm ki, başlamışam yazmağa. Özü də gizlincə, kim-sənin duymadığı bir şəkildə. Çünki bu yazı ürəyimə yazılırdı...

...Çox uzaqdan başlayacam. O qədər uzaqdan ki, o uzaqlığın yaşı ötən əsrin 70-ci illərinə gedib çıxır, məhz həmin illərdə orta məktəbin 8-ci sinfində oxuyanda bəlkədə də həyatımda ilk dəfə valideynin, ata-anamın, özümdən böyüklərin nələr çekdiyini, hansı yükə çiyin verdiklərini anladım. Bu da səbəbsiz olmadı. Oxuduğum kitablar, xüsusilə "Anamın kitabı" məndə əməlli-başlı bir daxili çaxnaşma yaratmışdı. Sonra da bunun ardınca böyük Məmməd Arazın "Atamın kitabı"nı oxudum. Bir-birinə qarışan fikirlər, ürəyimdən keçirdiyim arzular və nəhayət, gözümün qarşısındakı əli qabarlı atam, anam həmin o anamın və atamın kitablarından oxuduqlarımı sanki təkrar-təkrar vərəqlətdi mənə. Səhərin şaxtasında, gecənin sərt ayazında çöldən, təsərrüfatdan qayıdan, amma yorulmuş demədən mətbəxə qaçıb uşaqları üçün nə isə hazırlayan anamın və səbrlə onun açacağı süfrəni gözləyən atamın hər bir halı, hər bir hərəkəti yaddaşıma misrələri oldu. İşdən gəlib dincəlməli olan bu adamların körpələri üçün necə təşnə olmaları həqiqətən son dərəcə maraqlı bir səhnə, son dərəcə kövrək bir mənərə və son dərəcə də düşündürücü bir gerçəklik idi. İnsan övladı üçün oddan-alovdan keçər, dəyənlərin yarılmadığına mənə onda bir daha əmin oldum və öz-özümə daxili bir qərara imza atdım. Heç kimə belli olmayan, təkəcə Allahın bildiyi bir qərarı içimdə pıçıldadım:

- Sizə oğul olacam! Sizin əzab-əziyyətlərinizin azacıq da olsa azalması üçün, unudulması üçün hər şey edəcəm!..

Həmin o uzaq illərdə yazdığım və ilk kitabımın ilk şeiri olan bu misraları da atama ünvanlamışdım:

**Heç kimdən, heç kəsdən umacağım yox
Gözü toxluğumla öyünmüşəm mən!
Anam qollarını yürük eyləyib -
Atamın çiyində böyümüşəm mən!**

Təbii ki, hər kəsə ana müqəddəsdir...ata gücdü, dayaqdı!.. Və hər kəs də anası, atası üçün fərqli və özəl bir dünyadı. Bu mənada anasızlığı, atasızlığı yaşayanlar mənimlə razılaşırlar. Çünki təbii qanun olsa da, biz heç birimiz ana, ata, ümumiyyətlə, doğmalarımızın, sevdiklərimizin itkisiylə barışmırıq. Bunu zaman-zaman içimizdə ağrı kimi daşıyıırıq. Xüsusilə duyğusal adamlar bu itkilərdən çox üzülürlər. Mən də bir oğul olaraq atamı itirəndə, döyüş meydanında və adi həyatda dostları, doğmaları son mənzilə yola salanda bir daha anladı ki, böyük Məmməd Araz "Ana itirmişəm ana yaşında" deyəndə haqlı imiş. Özü də bütünlüklə, sözün nöqtə vergülüne qədər haqlı imiş. Və kiminsə dünyasını dəyişən valideyinin yaşını soruşması mənə görə, başlanılmaz günahdır. Axı, anaların, ataların yaşı olmur!!!

Dünən yuxuma gəlmişdin. Sonuncu dəfə gördüyüm geyimdəydin. Həmin geyimdə od biçməyə, on - onbeş qoyun-quzunu qabağına qatıb örüşə gərdin. Necə dəyərlər, çöl-bayır adamı idin Və bu geyimdə bezen daş üstündə də oturdun, göy otluqda da dirseklənirdin, ağaca da söykənirdin. Amma maraqlıdır ki, süzülmürdü, cırlırmıdı bu paltarın. Hətta anam deyəndə ki, "Əşi çıxart onu əynindən, lap nimdaşlaşıb.", Deyirdin ki, fikir vermə, mənə belə rahatdı

Gəlmişdin yuxuma həmin paltarda, amma bu dəfə bir az küskün, incik adama bənzəyirdin. Salamı da soyuq aldın, dilucu. Başa düşdüm günahımı. Az qala bir ild ki, qəbrini zirayət etmirəm, bir ildir ki, yolum düşməyib sən yatan o məzarın olduğun tərəflərə. Görək bağışlayasan. Həm qayğılar çoxdu, həm maddi sıxıntılar, həm də ağrı-acı imkan vermir. Yəqin xəbərin var, Səndə olan ağrıların hamısı köçüb mənə. Mən də gecələr səhərə qədər

qollarımı, ayaqlarımı ovuram, dizlərimi döyəcəyirəm, faydası yoxdu. Elə zoqquldayır ki, az qala ürəyim dayansın. Doğrudur, bu mənə bəraət qazandırmır, amma olanı deyirəm. Özün bilirsen ki, heç vaxt sənə yalan danışmamışam və həmişə də düşünmüşəm ki, dünyanın ən böyük Adamı, ən böyük Atası sənsən. İndi də bu fikirdə qalıram. Beş ildir bu fikirlə yaşayıram.

Təəssüf ki, Səni 2019-cu ilin martın 17-də cənəmə yola salanda o böyüklüyünün də sənə gətirdiyini anladım. İndi isə budanmış, qol-qanadı sözü-mə baxmayan yarıqurumuş bir ağac kimiym. Çünki güvəncim yoxdu, ata güvəncim!!!!..

Baxışlarımız toqquşanda atam həmin o köhnə səsi ilə söyləyir:

- Tək bizim kəndimiz, evimz təlanmayıb ki... Bu dərdi çəkən tək biz deyilik ki, özünə fikir ver, hər gün qocalırsan. Nə yaşın var ki... Bir də fikir çəkməklə heç nəyi dəyişə bilməzsən!..

Doğrudan da, illər ötüb... Mən də yaşlaşmışam... Ata da olmuşam, baba da. Amma atama, anama verdiyim vədi gerçəkləşdirə bilməmişəm.

Hə, mən bu fikirləri sözə, yazıya köçürdükcə hardansa ağılıma bir qığılcım kimi işartı düşdü. O işartı içimi də, ruhumu da alışırdı. Özüm də bilmədən başladım misraları pıçıldamağa. Yazdım ki:

(Atamın ruhuna)

**Səni yuxuda gördüm...
Yenə həmə sətildə...
Can köynəyin də həmə -
Uzandığın mitil də!
Çöhrən solğun - ağarmış
Kipriklərin titrəyir...
Sinə bir az qabarmış -
Barmaqların bürəyir...
Dodağının dilinlə
İsladırsan bir təhər...
Gözlərinin dibində -
Qürub edir bir səhər...
Baxışların "Əlvida" ...
Notlarında köklənib...
Sən ruha çevriləndən -
Nimdaş ömrüm təklənil!..
... Səni yuxuda gördüm
Yenə alnında tər var...
Sənli günlərə döndüm -
Ürəyimdə tər qabar...**

...Dibçəkdəki gülün torpağını yumuşalda-yumuşalda özümə təsəlli vermək istəyirəm. Barmaqlarımın ucundakı torpağın hənirini hiss edəyəm. O istilik damarımı, qanıma işləyib. Bu məqamda nə vaxtsa yazdığım şeirin bir misrası ağılımın ucundan gəlib keçir. O şeirdə yazmışdım ki, torpaq çəkir adamı! İndi də hiss etdim bunu, özü də açıq-aşkar şəkildə. Hiss etdim ki, yerin üstündəki dostlarımdan, güvəndiklərimin sayı azaldıqca, onların yerin altında sayı artdıqca mən də torpağa tərəf, yerin altına tərəf yaxınlaşıram. Ara məsafəmiz ölçüsü bilinməyən bir sürətlə, bir qayda üzrə azalıb, qısıalıb. Və kim istəsə, qısıalan ömür də deyə bilər. Amma fərq etmir. Söhbət Allahın verdiyi ömrü elə onun öz diq-

qəti, nəzərləri altında yarpaqlarını tökməsidi, saralməsidi, qocalması və yaxud sınıması, əyilməsi... bir də kökündən qopmasıdı. Deməli, bu bəlli yoldan qaçmaq, çəkinmək, o yolu dəyişmək mümkün deyil. Elə bəlkə də bunun özü də bir gözəllikdi. Çünki dəyişilməyən bəlli yolu hər kəs özü kimi, öz adıyla, öz yerisi ilə keçib gedir...

**Mən indi
nə qədər
tənha olduğumu
və əslində
elə
tənhalıq üçün
doğulduğumu
sənin gözlərindən oxudum...
sonra da
sən
heç nə demədən
gözlərini qoyub getdin...
mən isə
oxuduğum gerçəyin
yeddinci qatında
yəni
sənin tərk edilmiş
həyatında
bir cəsəd kim
qaldım...**

Adətimdi, içimdəki düşüncələri, ağrı-acını, elə sevinci də qələmə pıçıldayanda, kağıza köçürəndə bir az rahatlanıram. Elə bil ki, yorğun, ağır bir işdən sonra ilıq suyun altından keçib sonra qarşımdakı buğlanan çayla baş-başa qalırsan. Onda özün də, sözün də dupduru olur. Yəni özün də, sözün də bir-birinə elə sarmaşır ki, onları ayırmaq, onları haralara yozmaq həm çətinləşir, buna həm də adam heç ürək də eləmir. Bu mənada mən dostlarımla həmsöhbət olanda, onlarla istənilən süfrə arxasında bir araya gələndə mənən, ruhən rahatlıq tapıram. Çünki anlayışla qarşılanıram, səbrlə dinlənilirəm. Hətta nöqsanımı da, yanlışımı da onu elə ustalıqla mənə həzm etdirirlər ki, heç ruhum da incimir. Bir də baxıb görürəm ki, onlar haqq olanı mənə öz dilimlə etiraf etdirirlər. Məhz bu yaşantılara görə, mən fəlekəndən zaman alanda ürək dostlarımla, ruh doğmalarımı axtarıram. Elə rahatlıq üçün də, özüm və dostlar üçün də...Hətta dəfələrlə bunu da etiraf etmişəm ki :

**Avara olardım, sərbəst olardım
Ağılıma gələnlə sərməst olardım...
Özümə bablara tər-dəst olardım -
Mən şeir yazmağı tərgidə bilsəm...**

**Adıma yazılan yad daşa köçməz
Gördüyüm gözüme, yaddaşa köçməz...
İçimdən vərəqə, ya daşa köçməz -
Mən şeir yazmağı tərgidə bilsəm...**

**Min dadda, tamdadı balı, şəkəri
Qələmə çökdürür onu çəkəni!
Ürəyim olmazdı sözün nökrəri -
Mən şeir yazmağı tərgidə bilsəm...**

**Gecəni gündüzə calaq etməzdim
Ahları içimdə qalaq etməzdim...
Bu ömrü bir sısqa bulaq etməzdim -
Mən şeir yazmağı tərgidə bilsəm...**

**Əlimi dərgaha açmazdım bəlkə
Özümdən özünə qaçmazdım bəlkə...
Ürəyə bu qədər acımazdım bəlkə -
Mən şeir yazmağı tərgidə bilsəm...**

Bilmirəm, necə yazdım və ümumiyyətlə, nədən yazdım. Amma onu bilirəm ki, bu şeiri mütləq yazmalı idim. Ən azından ona görə ki, bu dünyada insanın bacardığı hər nədisə, onu icra etməsi labüddü.

Bir də ki, Allah hər kəsi bir missiya ilə yaradıb. Bax, bu mənada mən də içimdə doğulub ruhumun pıçiltısı olan misraları şeirə çevirdim. Necə alınmağı indiki anda mənim üçün o qədər də önəmli deyil. Axı, ruhum rahatlanıb. Və...

... Ruhun şad olsun ata! Mənsizliyin altı illik dözüməne baş əyirəm!..

